

Управління культури, національностей та релігій
Миколаївської облдержадміністрації
Миколаївська обласна бібліотека для дітей ім. В. О. Лягіна

СВІТ ОСОБЛИВОГО ДИТИНСТВА (інклюзія в художній літературі)

Рекомендаційний анований список літератури
для учнів 1-9 класів

Випуск 2

**Миколаїв
2023**

УДК 016:821
С 24

Укладач: Н. С. Коваль

Редактор: В. С. Тарасова

Відповідальна за випуск: Т. А. Жайворонок

Світ особливого дитинства: реком. анот. список літ. Вип. 2 / Миколаївська обл. б-ка для дітей ім. В.О. Лягіна; уклад. Н. С. Коваль. – Миколаїв, 2023. – 18 с.

Рекомендаційний анотований список літератури висвітлює тему дітей з обмеженими можливостями та рідкісними хворобами в сучасній художній літературі. У списку представлено художні твори, які рекомендовано для читання дітям молодшого, середнього та старшого шкільного віку.

Для зручності у використанні весь матеріал систематизовано в алфавітному порядку.

Любий друже!

Можливо серед твого оточення є друзі, однокласники чи знайомі з інвалідністю чи рідкісними хворобами? Це говорить про те, що цій темі необхідно приділяти якомога більше уваги.

До твоєї уваги пропонуємо рекомендаційний анотований список літератури, якій висвітлює тему інклюзії в сучасному суспільстві.

Головними героями творів є діти й підлітки з обмеженими можливостями та рідкісними хворобами, які, через свій стан, вимушені обмежувати себе у спілкуванні з однолітками. Незважаючи на свій стан головні герої цих книг живуть яскравим і насиченим життям: із ними трапляються різні пригоди, вони стоять на порозі наукових відкриттів і навіть допомагають розкривати злочини!

Твори, що представлені у списку, можуть допомогти тобі стати більш толерантним, небайдужим до складної чужої долі, навчать розуміти і сприймати інакшість.

Для зручності у користуванні увесь матеріал систематизовано з урахуванням вікових особливостей читачів й алфавітному порядку.

Цікавого та захопливого тобі читання!

Книжки чекають на тебе на полицях нашої бібліотеки!

ДЛЯ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Almaroth, S. Інопланетяни в актовій залі / S. Almaroth, іл. В. Gufierrez, Sarria V. – Швеція: Funkibator forlag, 2019. – 30 с. : іл.

Головна героїня книги – Мейя мріє стати космонавтом чи, хоча б, зіграти космонавта у п'єсі, яку ставитиме вчитель із дітьми. Бажання Мейї підтримують інші діти. Дівчинка доведе всім, що здатна впоратися з роллю, незважаючи на те, що прикута до інвалідного електровізка.

Бабкіна, К. Б. Гарбузовий рік: маленька повість для дітей / К. Б. Бабкіна; худож. Ю. Пилипчатіна; ред. М. О. Савка. – Львів: Вид-во Старого Лева, 2015. – 48 с.: іл.

Один із головних героїв цієї історії – хлопчик-метелик Ренат, пересувається за допомогою інвалідного візка. У книзі всі речі, що оточують хлопчика, вміють розмовляти – гойдалка, помідорчики, гарбуз, грак. Він із ними спілкується й товаришує. Історія Рената – це спосіб розповісти усім про діток із особливими потребами.

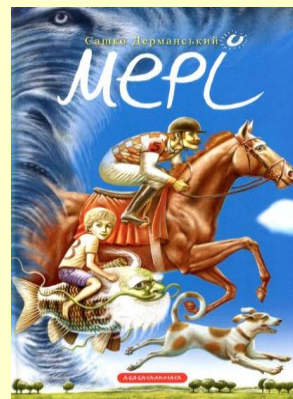
Бабкіна, К. Б. Шапочка і Кит / К. Б. Бабкіна; худож. Ю. Пилипчатіна. – Львів: Вид-во Старого Лева, 2015. – 60 с.: іл.

Головний герой – хлопчик, якого називають Шапом. Таке прізвисько він отримав відтоді, як після хімотерапії втратив волосся, через що не хотів скидати блакитну в'язану шапку. Шап і досі бореться з лейкозом, однак він не впадає у відчай, а спілкується зі своїм новим другом – блакитно-сірим китом, який невідь-звідки узявся в повітрі над містом.

Дізнайся про пригоди Шапа і кита, прочитавши цікаву книжечку!

Дерманський, С. Мері: повість / С. Дерманський. – Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2018. – 192 с.

Сім'ю Ковальчуків важко назвати якоюсь особливою. Мама, тато, двоє діток. Щоправда, старший син, Андрійко, досі не розмовляє. Принаймні, у цьому впевнені всі, хто його знає. А менший, Марійці, бракує друзів і батьківської уваги. В татка на роботі все летить шкереберть, а мама просто хоче, щоб усе було добре. Звичайна сім'я, звичайне життя... І ось одного дня довкола починають коїтися дуже дивні речі. І що далі, то дивніші й небезпечніші. Може б, усе якось владналося, якби, наче сніг на голову, на них не звалилася бігова лошиця Мері, а за нею криничник Мефодій і підступний пан Вихиляс...

Драчковська, О. Зайчик-нестрибайчик та його смілива мама / О. Драчковська; іл. О. Драчковської. – Чернівці: Книги-XXI: Чорні вівці, 2019. – 32 с.

Це казкова історія про маленького зайчика, який народився інвалідом. У нього багато братів і сестер, які бігають, стрибають, а він вимушений пересуватися в інвалідному візочку. Казка розповість тобі, що не всі люди однакові, що не варто здаватися, коли важко, навчить як триматися, коли сил не залишається і як жити в цьому світі, який, здебільшого, призначений для звичайних людей.

Елліотт, Р. Просто тому що... / Ребекка Елліотт; іл. автора; пер. укр. Н. В. Кир'ян; за ред. І. М. Андрусяка. – Київ: Майстер-клас, 2013. – 24 с.: іл.

Ця книга – це зворушлива історія про хвору дівчинку Клеммі, яку оповідає її менший братик. Він дуже любить свою сестричку посто тому, що справжня любов безумовна і безмежна. Її не можна вибрати або призначити. Вона сама обирає нас і віддається нами просто так, ПРОСТО ТОМУ ЩО.

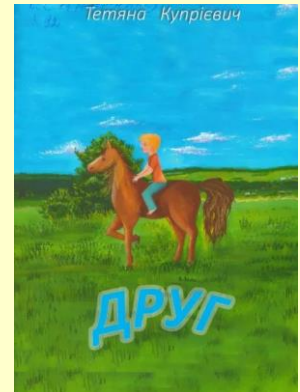
Qvarfoth, M. Ліам точно може / M. Qvarfoth ; іл. I. Tjernell. – Швеція : Funkibator forlag, 2019. –30 с. : іл.

Ліам від народження інвалід – не може ні ходити, ні говорити, але він все розуміє. Він радіє всьому навколо. Мати завжди біля нього й намагається кожен його день робити хлопчика щасливим.

Купрієвич, Т. В. Друг: збірка оповідань / Т. В. Купрієвич; пер. О. В. Склярук. – Миколаїв: ФОП Швець В. Д., 2017. – 40 с.: іл.

Декілька розповідей із цієї книги присвячені дітям з обмеженими можливостями. Письменниця познайомить тебе зі світом твоїх однолітків, які відрізняються від інших тільки тим, що не можуть так само добре рухатися.

Lundh, L. Сігрід унікальна / L. Lundh ; іл. N. Melander. – Швеція : Funkibator forlag, 2020. – 30 с.

Ти коли-небудь зустрівач в житті унікальних людей? Автор книги пропонує тобі познайомитися з унікальною дівчиною Сігрід. Вона не схожа на інших, – так завжди каже її мама. Що насправді робить головною героїню унікальною? Чи є вона такою насправді? Дізнайся про це прочитавши

книгу.

Лон, М. Моя бабуся – супергерой / Марлуз фон Лон ; пер. з гол. О. Назарова. - Харків : Ранок, 2018. – 32 с. : іл.

Сюзі зі своєю бабусяю ніколи сумувати – вони грають у супергероїв, індіанців, літають як космонавти, з ними трапляються різні пригоди, але усі ці ігри затмарює хвороба Альцгеймера, що розвивається у бабусі. Це не засмучує Сюзі, тому що для дівчинки бабуся назавжди залишиться Супергероєм.

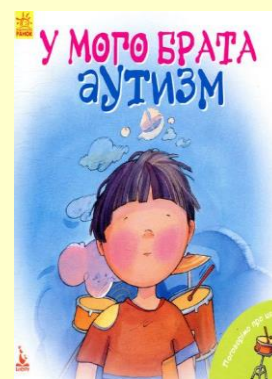

Луцевська, О. В. Авіа, пташиний диспетчер: повість / О. В. Луцевська; худож. В. Борігард. – Київ: Грані-Т, 2015. – 92 с.

Головним героєм цієї повісті є голуб на ім'я Авіа. Він закоханий у літаки і мав стати спортивним чемпіоном, але не склалося... У дитинстві Авіа пошкодив крила і став інвалідом. Удосвіта він прилітає на диспетчерську вежу і тривалий час спостерігає за літаками. Та випадково Авіа дізнається, що літаки не літають самі, ними керують диспетчери! Ця ідея його дуже і дуже захоплює. Чи вдасться птаху стати диспетчером? Прочитай книгу і про все дізнаєшся.

Мур-Маллінос, Дж. У мого брата аутизм / Дж. Мур-Маллінос; іл. М. Фабрега. – Харків: Ранок, 2018. – 32 с.: іл.

Ця книжка написана від імені хлопчика, в якого є брат із аутизмом – Біллі. Він розповідає про життя свого брата, і пояснює його вчинки у тій чи іншій ситуації.

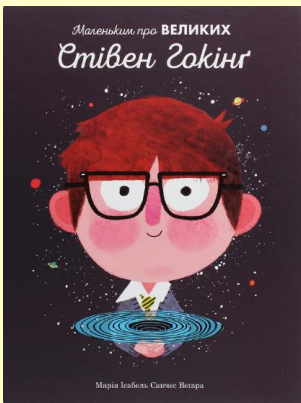
Осмоловська, О. Сонце в озері твоєму: казка / О. Осмоловська; іл. О. Бутковської. – Київ: Видавничий центр «12», 2016. – 32 с.: іл.

Головними героями цієї казки є Аїда – дівчинка з синдромом Дауна та Анатолій – хлопчик із аутизмом. Вони мріють й бажають своїми мріями поділитися з тобою. Адже фантазії і мрії допомагають дітям вийти зі складних ситуацій.

Пере, Т. Перлінка, наш метелик : /Т. Пере; пер. з фін. І. Малевич; худож. К. Флорес. – Київ: Видавничий центр «12», 2020. – 88 с.

Перлінка народилася з інвалідністю та прожила коротке, але яскраве та сповнене любові життя. Це історія дівчинки, яку оповідає її старший брат Яків. Вона назавжди залишилася у його серці в образі прекрасного метелика.

Санчес Веґара, М. І. Маленьким про великих. Стівен Гокінг / М. І. Санчес Веґара; пер. з ісп. М. Пухлій; худож. М. Гант. – Київ: КМ-БУКС, 2021. – 28 с.: іл.

Хто б міг подумати, що допитливий Стіві, який не надто успішно навчався у школі, у підлітковому віці самотужки збере комп'ютер? І що згодом, попри страшну хворобу, яка паралізує його тіло, він не просто не зневіриться у житті, а й здобуде докторський ступінь у Кембриджському університеті, а згодом стане професором математики?

Степула, Н. Петрик і фонтани / Н. Степула ; худож. О. Селищева. – Київ: Основи, 2019. – 32 с.: іл.

Герої оповідання – маленькі діти, Петрик і Матильда, вони познайомилися в парку поблизу фонтанів. У них багато спільного: обоє люблять гратися і дізнаватися щось нове. Але є між ними дещо відмінне: у Петрика аутизм, тому він інакше сприймає навколишній світ, трохи повільніше розмовляє та проявляє свої емоції.

Чи стане аутизм Петрика на заваді їхній дружбі з Матильдою – дізнавайся, прочитавши книгу!

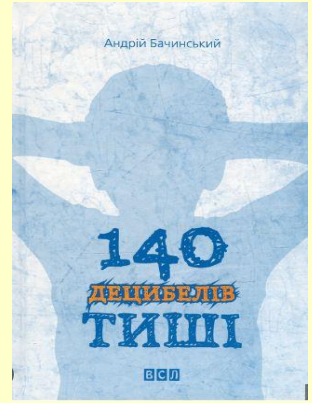
Наммарґрен, Р. Школа на колесах / Р. Hammargren ; іл. Theo Johannesson. – Швеція : Funkibator forlag, 2018. – 30 с. : іл.

Стати учнем Школи на колесах та навчитися керувати колісним кріслом – мрія Ісаака. На YouTube каналі він із захопленням дивиться відео, на яких люди виконують різні складні трюки на колісному кріслі. Разом із іншими дітьми Ісаак стає учнем омріяної школи, вдало опановує та успішно здає іспити щодо керування колісним кріслом, а допомагають їм у цьому тренер і фізіотерапевт.

ДЛЯ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Бачинський, А. М. 140 децибелів тиші / А. М. Бачинський. – Львів: Вид-во Старого Лева, 2015. – 128 с.

Одного разу в автомобільній аварії юний музикант Сергій втрачає не тільки батьків і сестричку, але й слух. Він мусить не лише навчитися по-новому спілкуватися зі своїми ровесниками в інтернаті, подолати зневіру і відчай, а ще й вирватися зі злочинного кола і врятувати свою названу сестру від лиха...

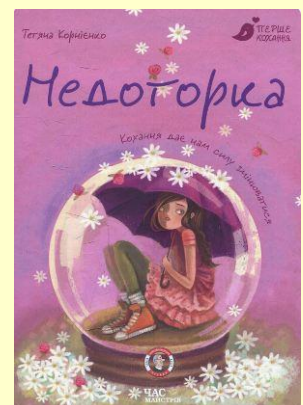
Вілсон, Д. Вечірка з ночівлею / Д. Вілсон ; пер. з англ. В. Чернишенка; худож. Г. Осадко. – Тернопіль : Навч. книга-Богдан, 2013. – 156 с.

Усі Геленині подружки – Ані, Белла, Венді та Глорія, входять до Абеткового клубу й вже влаштовували вечірки з ночівлею на свої дні народження. Гелена також хотіла б усіх їх запросити, але їй не хочеться, щоб її друзі дізналися про її особливу старшу сестру Лілі... Вона не може ходити, говорити і навіть їсти самостійно. По-суті вона велике немовля. Мама присвятила усю себе турботі про неї. Часом все це дуже дратує Гелену. Але не дивлячись ні на що, вона теж любить й піклується про свою Лілі.

Корнієнко, Т. Г. Недоторка: психологічна казка / Т. Г. Корнієнко; пер. з рос. І. М. Андрусяка. – Київ: Час Майстрів, 2019. – 104 с. : іл.

Зазвичай люди ховаються під парасолькою від дощу й сильної спеки. Та іноді серед них зустрічаються люди-парасольки. Саме такою людиною є Аля. Дівчина боїться мікробів, обіймів, поцілунків, котиків-собачок, перил та дверних ручок. Бо все це –

джерело мікробів. В школі таких одразу помічають. І влаштовують, що? Правильно – булінг. Дістають, підколюють, чинять усілякі капості. Чи зможе Аля вирішити проблему з оточенням? Дізнайся прешим, прочитавши цю книгу!

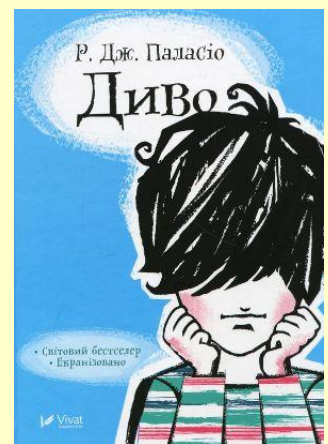
Ніцой, Л. М. Дві бабуськи в незвичайній школі або Скарб у візку / Л. М. Ніцой; худож. Е. Елліс. – Київ: Вид-во Марка Мельника, 2020. – 192 с.: іл.

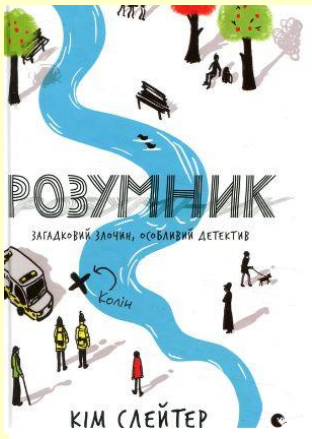
Головний герой книги – хлопчик на ім'я Олег. Він розумний, начитаний, кмітливий, веде активний спосіб життя, лідер для своїх друзів, хоча і змушений весь час пересуватися в інвалідному візку. Але одного разу Олег, разом зі своїми найкращими друзями, Любомиром і Василюю відкривають свою школу з абсолютно нового боку. Виявляється, що раніше їх звичайнісінька школа була палацом. А де палац, – там і скарби, і пригоди!

Паласію, Р. Дж. Диво: роман / Р. Дж. Паласію ; пер. С. О. Колесник. – Харків: Віват, 2016. – 368 с.

Це історія про десятирічного хлопчика, на ім'я Август Пуллман, який від народження страждає на рідкісну форму генетичної мутації: у нього практично немає обличчя. І, хоч він вже пережив 27 операцій – все одно ніколи не стане нормальним зовні. В усьому ж іншому Август – звичайний хлопчик, який обожнює «Зоряні війни», комп'ютерні ігри, морозиво, читати книги та має прекрасне почуття гумору. Справжні випробування починаються, коли хлопець іде до п'ятого класу у звичайну школу, де на нього чекають нові труднощі, знайомства та ще багато чого...

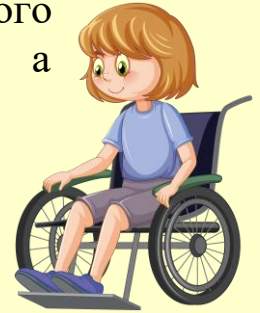

Слейтер, К. Розумник. Загадковий злочин, особливий детектив: повість / К. Слейтер; пер. з англ. Г. Лелів. – Львів: Вид-во Старого Лева, 2018. – 232 с.

Головний герой цієї повісті, Кіран Вудз – особлива дитина. У школі його вважають недоумкуватим, а вдома його ображають та б'ють. Але він навдивовижу допитливий і кмітливий, має хист до малювання, мріє про кар'єру журналіста.

Одного дня хлопчик виявляє у річці утопленика – місцевого безхатька. Кіран упевнений: це не нещасний випадок, а вбивство, тому береться за розслідування заплутаної справи.

Сульберг, А. А. Хто проти суперкрутих / А. А. Сульберг; пер. з норв. Н. Р. Іванчук. – Львів: Вид-во Старого Лева, 2016. – 208 с.

Головна героїня книги – дванадцятирічна Анне Беа, худенька дівчинка-альбінос, яка, через рідкісну мутацію, вважає себе потворою. Над Анне не втрачає можливості поглумитися трійця дівчат-крутелиць, однокласниць дівчинки. Анне вже ж доведеться поглянути в очі своїм найбільшим страхам і дати відсіч цим суперкрутим дівчатам.

Акерлі, І. Ларс. LOL: повість / І. Акерлі; пер. з норв. Н. Гіщук. – Львів: Вид-во Старого Лева, 2019. – 200 с.

Одного разу у Аманди з'являється новий підопічний – її однокласник Ларс із синдромом Дауна. Перед нею стоїть непросте завдання: не тільки знайти спільну мову з Ларсом, який може стати їй веселим та вірним другом, а й захистити його від можливих цькувань.

Волтон, Дж. Слова на стінах: роман / Дж. Волтон; пер. з англ. О. М. Розумна. – Харків: Ранок, 2019. – 304 с.

У старшокласника Адама досить рано діагностували шизофренію. Із ним постійно працює психотерапет. Проте розмовляти з ним він категорично відмовляється, тому лікар запропонував хлопцеві описувати свій стан у щоденнику. Відтак Адам робить записи, у яких розповідає не лише про лікування, а й про свою родину, нову школу, друзів і перше кохання.

Гант, Л. М. Риба на дереві: роман / Л. М. Гант; пер. з англ. Д. Ю. Березіної. – Харків: Віват, 2019. – 320 с.

Еллі Нікерсон – особлива дівчинка. Вона найкраще за всіх у класі малює, кмітлива, щира, неабияка фантазерка, але... У неї дислексія – вона не може читати й писати, і це впливає на її самооцінку, стосунки з однокласниками, навчання, життя. Жахливо, коли ти не хочеш нікого смішити, а з тебе сміються. Потрібна неабияка сміливість, щоб кожного дня

приходити до школи. Еллі разом із новим учителем кидає усім виклик – і врешті-решт розуміє: слова не стають істиною лише

тому, що хтось їх вимовив уголос. І мислити не так, як усі, – це дуже круто. Такі люди запалюють світ.

Грін, Дж. Провина зірок = Fault in our Stars: роман / Дж. Грін; пер. з англ. В. Назаренко. – Київ: КМ-БУКС, 2020. – 288 с.

Це зворушлива історія про двох підлітків Хейзел та Огастеса. Хворіючи на недугу, від якої немає ліків, підлітки дорослішають раніше, адже поспішають жити. Вони знайомляться на зустрічі хворих, починають дружити й, як це завжди стається у підліткових романах, закохуються. Можливо, вже на перших сторінках роману вам буде здаватись, що ви знаєте, чим закінчиться ця історія, але не варто поспішати. Прочитайте книгу і пориньте у цікаві роздуми про життя разом із її головними героями!

Комберянов, С. Капкан для печалі й радості : психотрилер / С. Комберянов // Дніпро. – 2015. – N 7-9. – С. 16-72.

Головні герої твору – компанія юнаків і дівчат, які знаходяться в таборі-поселенні для дітей із психічними розладами. Керівник табору Анеля до них ставиться з належною повагою й до кожного має свій підхід. Кожна дитяча історія – це спроба зазирнути у душу кожного та зрозуміти, чому так сталося, що всі вони опинилися саме в такому місці.

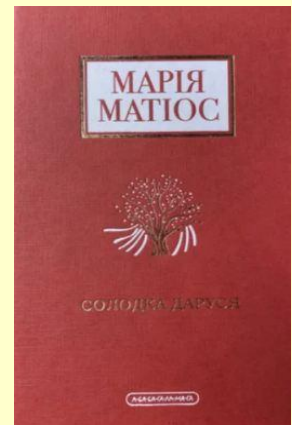
Лівін, М. Рікі та дороги: повість / М. Лівін; передм. А. Баштового; худож. Є. Величев. – Харків: Віват, 2017. – 144 с.: іл.

Одного разу чотирнадцятирічний Матвій, хлопчик із синдромом Аспергера, втікає до лісу, щоб знайти себе. Прагнучи порозумітися із власним «Я», він розповідає про свої почуття, сім'ю, світ, який враз розбився на друзки, як тарілка. І про неймовірного друга — рудого собаку із чорною лапкою. Розповідає про свої вподобання і тривоги. І про те, що рідні можуть помирати двічі...

Матіос, М. В. Солодка Даруся. Драма на три життя: роман / М. В. Матіос; ред. І. А. Малкович. – Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2020. – 208 с.

Головна героїня цього роману Даруся живе у гірському селі. Всі мешканці села вважають її німою та божевільною через її часті головні болі, але кличуть чомусь Солодкою Дарусею. Даруся живе в хаті своїх батьків сама й дає собі раду лише завдяки сусідам та добрим людям. За багато років її вчинки знайшли розуміння серед односельців, але час від часу люди лякаються, чи то її, чи то власних гріхів...

Матіяш, Д. В. Марта з вулиці Святого Миколая: повість / Д. В. Матіяш; іл. Н. Пастушенко. – Львів: Вид-во Старого Лева, 2015. – 240 с.: іл.

У тринадцятирічної Марти є старша подруга – Поліна. Жінка пересувається у візку й живе не на першому поверсі. Щоб вийти, тобто виїхати на вулицю, їй потрібна допомога. Проте у себе вдома Поліна практично не обмежена в русі, вона ганяє на візку так, як можуть не всі зі здоровими ногами. Для Марти вона стала прикладом того, що не слід вішати носа навіть тоді, коли, здається, є всі для цього підстави.

Радущинська, О. П. Метелики в крижаних панцирах: повість / О. П. Радущинська. – Львів: Вид-во Старого Лева, 2015. – 160 с.

Це повість про дівчинку-підлітка, прикуту до візка після автомобільної катастрофи, у якій загинули її батьки. Чи зможе героїня знайти справжніх друзів і навіть перше кохання? Чи зможе відкритись світові, перебуваючи у панцирі зі страху перед людським нерозумінням, перешіптуванням за спиною? Чи зможе довести усім довкола і насамперед собі, що найважливіше – людська гідність? Дізнавайся із книги!

Форнасьєр, К. Усе, про що я мовчала: роман / К. Форнасьєр; пер. з англ. Т. В. Маруніч. – Харків: Ранок, 2020. – 320 с.

Пайпер Родс – дівчина-підліток із селективною німотою. Вона не може говорити, коли захоче. Одного разу після сварки з найкращою подругою Пайпер вирішує почати все спочатку та змінити не лише школу, але й себе...

Цушко, С. Калічка: [оповідання] / С. Цушко // Літературна Україна. – 2016. – № 44 (17 листопада). – С. 8-9.

Це історія про життя однієї неблагополучної родини, в якій росте хлопчик-інвалід Ігор. До речі, інвалідом зробила його мати, якій він не потрібен. Хлопчик відчайдушно прагне якимось вижити в сучасному світі.

ЗМІСТ

<u>Література для читачів молодшого шкільного віку</u>	4
<u>Література для читачів середнього шкільного віку</u>	10
<u>Література для читачів старшого шкільного віку</u>	13

Укладач: Н. С. Коваль

Редактор: В. С. Тарасова

Відповідальна за випуск: Т. А. Жайворонок

